

De pallasso a guionista

Era una nina negra. Dissset anys. El va anar a veure un vespre al circ, quan s'entrenava. Van anar al camerí i van fer l'amor. Els problemes van començar després. Mantenir relacions amb una negra era, per a un blanc, tot un problema, a la Sud-àfrica de l'*apartheid*, aquells primers anys vuitanta. No podien passejar-se junts pel carrer, ni seure a la mateixa taula del restaurant ni banyar-se a les mateixes platges. Va haver de deixar-la i es va limitar a tenir relacions amb les blanques: la filla de l'amo del circ, per exemple.

El blanc que no va poder jugar més amb la nina negra era el pallasso del circ. Es deia Piti Español i llavors iniciava l'etapa final d'una aventura que havia nascut de sobte, una tarda

Piti Español, guionista de La Loll i de la Sardà, d'Estació d'enllaç i de la Trinca, recorda els seus inicis en el llibre 'La pista africana'.

de primavera del 1978, tancat al bany del pis de Barcelona que compartia amb un amic, quan va decidir, a vint-i-tres anys i amb una llicenciatura d'història moderna i uns quants anys de militància en organitzacions d'extrema esquerra, de fer-se trapezista.

La insòlita aventura romàntica de Piti Español, guionista d'*Estació d'enllaç*, de la Loll, de la Sardà i de la Trinca, ocuparà més de tres-centes pàgines d'un dels volums de la nova col·lecció "Tròpics" de la Magrana, el volum titulat *La pista africana*. "La meua vida al circ, l'havia explicada poc. Com si fos un secret, una part que era meua, tan sols meua, desconeguda per als altres. Però el director de la col·lecció ho va saber i em va animar a parlar-ne".

Al jove llicenciat que aquell 1978 treballava amb la companyia Claca Teatre preparant *Mori el Merma*, amb ninots de Joan Miró, la vida d'ensenyant, de corrector o de funcionari que els amics havien triat no el seduïa. "De petit havia fet gimnàstica esportiva i conservava unes certes habilitats acrobàtiques. El meu somni infantil era volar món penjat d'un trapezi. Acabats els meus estudis vaig decidir de recuperar aquell somni. Per què? Per poder volar, portar malles i enamorar funàmbules rosses".

Noi de pista. Rodant amb la Claca va establir els primers contactes amb *troupes* de trapezistes. Acabades les representacions de *Mori el Merma*, fou acceptat pel grup sud-africà Star Lords. Però, abans de poder volar, va haver de començar per sota de tot: noi de pista. Aquí li va caure un dels mites del circ. "Era excitant sentir-se un membre d'aquella gran família", escriu. "D'aquella gran família?", es pregunta. "No", respon. De seguida va adonar-se que allò era un dels molts mites del circ, que la mateixa gent del circ alimenta de portes enfora. El dia que una equilibrista francesa no li va contestar un *bonjour* va veure clar que pertanyien a famílies diferents, i que allò que el definia era la granota bruta, la pell fosca, muntar i desmuntar grades i dutxar-se amb una mànega darrere els camions.

De ronda per Holanda, el noi de pista va poder pujar al trapezi i convertir-se en un més dels Star Lords. Però deixant-hi, literalment parlant, la pell. La pell de les mans. A les barres. Primer sortien butllofes. Després forats. En va arribar a tenir cinc en una mà. Després notava que, al matí, la pell se li esquinçava. Quan el tou de la mà deixava de sagnar, la pell hi tornava a créixer i s'hi feia una durícia. Calia tallar la pell seca sobrerera. Si no ho feia, quan es penjava a la barra, la barra enganxava la durícia, l'arrencava i amb ella un bon tros de pell. El va desconcertar que aprendre l'ofici del qual s'havia enamorat li causés tant de dolor. Va mirar de trobar compassió o encoratjament i no en va trobar.

Però de mica en mica la seva relació amorosa amb aquella feina va evolucionar d'una manera positiva. Va poder constatar, i aquest mite sí que no era fals, que el circ provoca una gran atracció eròtica. A Holanda, de poble en poble, atreia moltes adolescents. "La cosa aquesta de sortir en una pista té una càrrega eròtica considerable que, ben aprofitada, pot donar molts bons resultats". El nostre trapezista no va desaproveitar l'ocasió, amb una d'aquestes adolescents estirades per l'eros ambulat.

Un dia, actuant a París, en Piti es va adonar que un company trapezista marcava un paquet considerable sota les malles. "Ai, rei -li va dir- no la tinc tan grossa" i va traure un tros de goma-escuma. "Estava convençut que la tenia petita i no estava disposat a anar-se'n de la ciutat sense haver-se lligat alguna parisença. La campanya de publicitat sembla que li va funcionar".

Quan el somni es va fer realitat, de sobte va comprendre que aquella no era la seva feina. "La meua passió pel trapezi i pel circ va començar a esquerdar-se. No sé si la feina es va desenamorar de mi, jo d'ella o tots dos vam començar a entendre que allò nostre no funcionaria mai, però un dia em vaig preguntar si valia la pena tants crits, tantes hores treballant, tantes incomoditats, si tenia cap sentit integrar-me en aquell món dur, provisional i inculte".

Pallasso d'èxit. De moment, tan sols van ser preguntes, perquè encara continuà algunes temporades més, en circs diferents, rodant per Àfrica del Sud. Aquí, va convertir-se en pallasso i va acabar pujant al núvol artístic. Les

Acabada l'exhibició, el darrer salt, sobre la xarxa. Volar, un somni infantil que el llicenciat en història convertí en realitat.

ràdios li feien entrevistes, ocupava pàgines senceres als diaris i la gent l'anava a saludar acabada la funció. Però va adonar-se que aquell no era el seu món i que cada temporada tenia la sensació que era l'última, el final d'una etapa, com si anés deixant enrere, per sempre més, una manera de pensar i de viure, com si vivís les últimes reviscolades de la seva adolescència, el somni infantil de la vida anticonvencional, de la vida sense compromisos socials, del sexe fàcil i sense contrapartides, un somni que ara podrà ser compartit pels lectors.

I, finalment, va prendre consciència que el somni, com la vida, no pot ser etern. Va copiar el que volia dir el pas del temps. Un 20 d'abril, quan penjant del trapezi agafava vol per llançar-se a la xarxa, el tècnic de so va engegar el "Happy birthday", el presentador va anunciar que era el seu aniversari i el públic i els artistes es van posar a cantar. "Vint-i-set anys dret a la xarxa, amb el braç aixecat, saludant, amb aquelles malles estretes marcant paquet, a Ciutat del Cap... un calfred d'emoció em va pujar per l'espina". L'endemà a la tarda, fent un cafè al bar de l'estació central de Ciutat del Cap, va prendre consciència que no era immortal. "Mai abans no havia pensat que un dia deixaria d'existir. Mai abans no havia tingut la sensació que podia mirar enrere i veure la meua pròpia vida com una història: l'escola, la universitat, la política antifranquista, anar-me'n de casa, les nòvies, l'escola on havia donat classe, Claca, el circ, Holanda i ara Sud-àfrica". Mai abans no havia sentit amb tanta força que l'única cosa que tenia era el seu temps i que, recorda al llibre, el temps passa, vola. Tant que, tan sols tretze anys després, ens pot dir: "Haver estat trapezista em sembla ben estrany, com si el trapezista no fos jo".

Lluís Bonada

El pallasso de la cara blanca és Piti Español. La foto és presa als primers anys vuitanta, quan en Piti treballava en un circ per Sud-àfrica.